

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Izbija vsa turek in soboto ob 11. uri predpoldne za mesto ter ob 3 uri pop. za deželo. Ako pade na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K, polletno 4 K in četrtletno 2 K. Prodaja se v Gorici v tobakarni an Schwarz v Solških ulicah, Jellersitz v Nunskih ulicah in Lebar na Verdijevem tekalšču po 8 vin.

Uredništvo in upravnštvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Vetturini h. št. 9.
Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnštvo »Gorice«. Oglasi se računajo po letih vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Enotna ali razdvojena armada?

II.

Star je že boj med krono in ogrskim parlamentom za armado. Nad 40 let se je krona ustavljala zahtevam madjarskega naroda, ki teži in hrepeni po samostojni madjarski armadi. Grof Štefan Tisza se imenuje madjarski politik, ki je v dveh vrečah z Dunaja v Pešto prinesel koncesije, da napravi začasno premirje meji vladarjem in madjarskimi šovinisti. Da, velika je odkupnina za kratko premirje, ker v rodovitno zemljo je zasejano seme razkola, iz katerega v doglednem času naravnim potom dozori sad razdelitve. Ravno pred 40 leti je Schmerling vodil avstrijski boj proti Madjarom za skupno državno idejo. Tudi tedaj je sklepala gosposka zbornica, da ruši in razdvaja državo, kdor krši vladarju pravice. V poslanski zbornici je dr. Giskra slikal madjarsko nelojalnost. Tudi leta 1864. sta gosposka in poslanska zbornica proslavljali državni centralizem proti madjarskim težnjam. Dne 6. junija 1865. pa je cesar potoval na Ogrsko ter ondi izjavil deputaciji, da hoče ustreči opravičenim željam „narodov ogrske krone“. Ogrski kralj je opustil politiko, katero je avstrijski državni zbor štiri leta trdnovratno zagovarjal za avstrijskega cesarja. In posledica? Ta je nagodba iz leta 1867, iz katere Madjari izvajajo več nove pravice in koristi. Tedaj so si avstrijski krogi veselja menci roke, da so rešili skupnost države in enotnost armade. Prav kakor sedaj dr. pl. Körber, je tedaj Berger odgovarjal na razne pomisleke: „Delegacija varuje skupnost države“. In Kaiserfeld je klical v zbornici: „Ali mislite, da more kdaj avstrijski cesar razdvojiti armado?“

Ali etje dualizma torej niti sanjali niso, leni se čez 35 let zgodi prvi korak, ki vodi razdelitve stare habsburške armade. Kogooč, da mi je ostal še v udih vojnu duh iz vojaških let in da moje nazir. Nie ne soglašja z mnenjem ožjih tovarišev. Moje prepričanje je, da

je storjen širok korak. Kdor reče A, reče tudi B in pride končno do Z. Madjarom se je počelo, da so nekaj kamenčkov izluščili iz zida vojaške skupnosti; bili bi s svojega narodnega stališča največji bedaki, ko bi se s temi koncesijami zadovoljili. Pri prvi ugodni priliki bodo zahtevali več, in taka se jim ponudi vsako leto, ko je treba dovoljevati vojaške novince. Izkušnja pa uči, da so Madjari odslej še vedno dosegli, kar so resno zahtevali.

Ko je l. 1867. pokojni Deak utemeljeval člen XII. ogrskega zakona, je rekel mej drugim: „Dokler je bil ogrski kralj ob enem absoluten vladar v Avstriji, ni bilo nobene težave. Cesar ni v Avstriji nikdar ukazal, česar bi ne mogel odobriti kot ogrski kralj; pa tudi kot ogrski kralj ni nikdar odobril, česar ni hotel kot absolutni cesar. Ker pa sedaj tudi avstrijske dežele imajo ustavo, zato je treba iznajti način, po katerem ostaneti v zvezi obe ustavno vladani državni polovici“. Tako je Deak utemeljeval napravo delegaciji. — Grof Tisza pa isto dolčbo drugače tolmači: „Ogrski kralj more svoje vladarske pravice v sporazumu z ogrskim državnim zborom kakorkoli premeniti. Avstrija mora molčati. Ako avstrijski min. predsednik o tem govori, je le tujec in celó diletant“. To je jasno nasprotje. Ako je avstrijski minister tujec Madjarom, tuja jim je tudi avstrijska vojska, tuja avstrijska armada. In to je „punctum saliens“, to je bistvo vsega prepornega vprašanja. Dr. pl. Körber niti verjeti ne more, da je mogoče tako „hudo delstvo proti skupni državi“, ko se onkraj Litave javno ponašajo s tem hudo delstvom. V Avstriji seveda smo vajeni noveje politike!

Istina je sicer, da je bila armada do najnovejšega časa poleg birokracije najmočnejši steber in opora germanizacije, morda nevede in nehoté, a bila je. Nemški jezik ni bil le „neobhodna potreba“ točne uprave in službe, marveč v marsičem očitno sredstvo ponemčevanja, kar je napravilo že pred de-

setletji mnogo preprirov in pretefov med zidovji vojašnic. Tudi določbe glede polkovnega jezika se bile malone pozabljeni, in ravno madjarske pridobitve so spravile na dan že zaprašene ukaze.

Toda ta germanizacija je s časom postajala tem manj nevarna, čim živejša je bila narodna zavest mej vojaki posameznih narodnosti. Sploh pa se je navaden vojak naučil v treh letih k večjemu nemški kleti. Vse kaj družega je, ako se narodnostna ideja poostri v nasprotje ali celó sovraštvo do vojakov druge narodnosti v isti armadi. In to je, kar utegnejo Madjari s časom doseči.

Ako dobé ogrski polki posebna ogrska znamenja, v tem še ne vidimo strahov. Nevarnejši je že druga točka, da bode v ogrskih polkih za kazenske preiskave veljal madjarski jezik. Popolnoma naravna in opravičena je zahteva, da se vrši kazenska preiskava v jeziku, ki ga zatoženec razume. Toda koliko pa je ogrskih polkov iz Madjarov? Od 41 ogrskih pešpolkov so le čisto madjarski, 18 jih je le na polovico madjarskih, v 6 polkih ni nobenega Madjara, v 13 polkih pa so Madjari v znatni manjšini. In končno mora biti Slovaku, Rumunu, Srbu in Hrvatju madjarsčina še priskutnejša nego nemščina.

Najopasnejša je pa določba, da se morajo vsi ogrski častniki premestiti na ogrsko, če želijo ali no. In to je celó razdelitve. Koliko častnikov je le glučajno dobilo ogrsko državljanstvo, kar im pa je madjarsčina popolnoma tuja. Hočeš nočeš moraš mej Janoš ter z njimi se bratiti v madjarsčini.

„Duh ogrske armade mora biti ogrski!“ Tako je grof Tisza nedavno odgovoril na medklie posl. Ugrona, ki je oponašal, da se bodo častniki le lepomisja in risanja učili v madjarsčini. Duh pa je, ki oživlja, in ta bode oživil madjarsko idejo ter zatrl vse druge narodnosti.

Vojaški krogi sami so mnenja, da leta 1920 naša država več ne bode imela skupne in

enotne armade. In kaj to pomeni v viharnih časih, uči nas madjarska revolucija.

Pa čemu bi bili bolj vladni, nego sama vlada? Ako merodajni krogi sodijo, da so koncesije Madjarom opravičene in potrebne, se o tem z njimi nočemo prerekati. Vprašanje pa je, ali smemo avstrijski Slovani biti veseliti tega razvoja, če gar konec je najmanj personalna unija, ako ne kaj hujšega? Vemo, da češki politiki v tem oziru nekako simpatizujejo z Madjari in da so tudi mej Slovenci resni možje, ki si ne kratijo spanja zaradi Košuta in tovarišev. V gospodarskem oziru bi bili pač na boljšem, a nikakor ne v političnem. Ako se razdvoji država, potem je le še vprašanje časa, kdaj pademo kot zrelo jabolko v naročje Germanije. Le oglejte si podobo Avstrije od Bodenskega jezera do vzhodne Bukovine, od Podmoki na severnem Češkem doli do Dubrovnika! To, kar Nemci želè, bi se zgodilo: Avstrija bi s časom stopila v popolno carinsko in politično zvezo s Prusijo. In česa bi se mi Slovenci mogli nadejati, to si vsakdo lahko naslika.

Še večja nevarnost pa bi bila za ne madjarske narodnosti na Ogrskem. Že sedaj so Slovaki, Švabi, Rumuni in večinoma tudi Hrvatje in Srbi „verni sluge“ Madjarom. Ako pa Madjari dobé svojo samostojno armado, kar je želja vseh madjarskih strank, potem morejo tudi z orožjem širiti svojo kulturo, s konjskimi kopiti pisati svoje ukaze slovanskim rodovom. Zato pisec ten v. ni nikdar pritrjeval onim politikom, ki iz koncesij Madjarom pričakujejo koncesije tudi nenemškim narodom v Avstriji. Zadnji ukaz glede polkovnih jezikov je le znamenje zadrege. Sedaj je dolžnost slovanskih poslancev, da v delegaciji povedo merodajnim krogom v obraz, da najnovejši pot vodi v — propast.

PODLISTEK.

27

Mladi gozdar.

Izvirni roman. Spisal Soški-črnošolec.

(Dalje.)

„Mamica, steril sem, kar mi je velela vest. Odslej bom tih, kako sob. Če bodo pa drugi govorili o tem, kakor uže govore, izgovor ne dolžite mene.“ Govoril prav, Kozmek, glej da boš se delal tako.“

„Saj vest, mamica, da ni meni nič mar, naj vzame vaša hči gozdarja ali padarja. Ne bojim se pri tem izgube, ne pričakujem dobička. Vas in vašo hišo imam pa rad, zato sem prišel danes k vam.“

Te besede Mrakove so precej pomirile županjo. Odstavila je lonec od ognja in nalila polno skledico okusne drobne kaše za Kozmeka. Potem mu je prinesla pa še vrhan krožnik dobro zabeljenih mlincev. Hvalil je Kozmek in jedel, jedel in hvalil. In ko je odhajal, zahvalil je županjo še enkrat za tečno kosilo ter ji voščil, da bi ji povrnil Bog vse sto- in stokrat.

XXI.

„Ropotajo oča jezni, Mati prošje is svaré...“
Levstik.

„Mati je uže prinesla kosilo“ opomnila je Milka očeta in brata, ki sta v isti njivi, kot ona, ogrebala turščico.

Vsi trije odložje krampe in gredo kositi. Mati je

pa mej tem poveznila jerbasa v travo, pognila čez-anj bel prt in postavila nanj skledo. Cela družina sede okoli jerbasa na tla, odmoli in začne jesti.

Govorili so mej kosilom nenavadno malo. Kriva je bila tega mati, ki se je držala ves čas nekako čmerno in nevoljno. — Po kosilu sta odšla oče in Jožek takoj zopet delat; Milka je pa pomagala materi pospravljati posodo v jerbasa. Pri tem ji mati ukaže, naj nažanje breme detelje za krave in prinese takoj domov.

Milka uboga, nič hudega sluteč. — Ko prida pa domov in odloži breme, pokliče jo mati v izbo. Ondi sede mati ob oglu nize na klop; Milka pa se vstavi sredi izbe in čaka, kaj bo. Precej časa zre mati molče hčerki v obraz. Oči ji postajajo bolj in bolj rosne in dve svetli solzi vtrneta se iz njih . . .

Milki vtirpije srce od mučnih slutenj in sočutja. „Milka“, reče z ihtenim glasom županja „ali veš še, da sem jaz tvoja mati?“

„Mati, ljuba mati, kaj vam je!“ vsklikne Milka pol v strahu, pol v žalosti.

„Milka, ti nisi več moja“ reče zopet županja in prične še bolj ihteti.

Milka se ne more več od slabosti omahne materi v n. a mati jo odrine od sebe. M sloni glavicó na materino kol. Nazadnje se materi uže su

„Milka, ali mi poveš bom vprašala?“

„Vse vam povem, ljuba mati, vse, kar vem.“

„Ali res rada vidiš mladega gozdarja?“ Milka dvigne glavo, vpre svoje črne oči v materine in odgovori z nedolžno odkritostjo:

„Oh mati, rada!“

„Ali ga zares ljubiš?“

„Zares, ljuba mati, zares.“

Županja je izvedela dovolj. Praktična nprav njeua je bila zadeta v živo. — Ali naj da svojo jedinko kar na vrat na nos mladeniču, ki nima pod solncem drugega, kot borno službo? — Nana stalnega doma, utna zemljišča, nima denarja in morebiti še poštenih starišev ne. In kaj poreko o tem ljudje? — Ne, to ne sme biti, pa ne sme! Taka sramota ne sme doleteti naše hiše. Dekle se mora vdati, mora ubogati! — In s trdnim upanjem, da se bo hči vdala, začela jo je županja prav ljubeznjivo pregovarjati:

„Vselej si ljubila svojo mater. Milka vselej, si me rada ubogala; ubogaj me še sedaj. Izbij si iz glave onega človeka in niti ne sanjaj več o tem, da bi ga vzela.“

„Oh mati, to je težko, to je nemogoče!“

„Vstani pa sedi sem k meni,“

„rijazno“

Dopisi.

Iz goriške okolice.

Dragi prijatelj!

Zapričeto odgovarjanje na tvoj članek „Slovenski grobokopi mojega žepa“ moram za danes prekiniti. Napisal si namreč v zadnji „Soči“ notico „Poglavje o žepu“, in ta zahteva odgovora od moje strani; kajti napisal si jo v prvi vrsti na naslov teh dopisov. Slavno uredništvo „Gorice“ je sicer hitro iztaknilo, da tiči za tvojim „poglavjem o žepu“ zopet le . . . . . žep, ter je ta tvoj žepni povod žepnemu poglavju v notici „Lastnik „Soče“ ob koncu leta“ z malimi besedami razkrinkalo. Ali jaz bi si rad privoščil daljšega odgovora na tvoje „poglavje o žepu“ ker me sicer utegneš pokarati, da le kopičim nove graje na tvoj račun, a ti na tvoje odgovore nič ne odgovarjam, kar si mi že enkrat predbacival.

Najprej ti moram povedati, da nas tvoj žep v tistem zmislu, kakor ti pišeš, prav nič ne briga. Nam je prav vse eno, ali je tvoj žep poln dolgov ali poln kapitalov. Za dokaz te opozorim le na tvoje delovanje pod vodstvom dr. Gregorčiča. To je bil čas tvojega resničnega narodnega delovanja. Tvojemu žepu se je takrat imenitno godilo. Na tem se pa ni nihče izpodtikal, kajti vsako ve, da je narodni delavec vreden tudi narodnega plačila. Slovenci na Goriškem smo te na različne načine podpirali, in tvoje gmotno stanje se je krasno razvijalo. Ali tudi ti si postal podoben poslom, katerim se pred o bro godi, poslom, kateri postajajo (kakor se ljudstvo izraža) „presiti“ ali „kruha pijani“, kateri se v svoji prešerni „presitosti“ že čutijo enake gospodajem in mislijo, da je prišel čas, da si tudi oni privoščijo nekoliko „komandiranja“ ali si iščejo drugega gospodarja. Neki tak proces se je začel tudi v tvoji notranjosti razvijati, dobil si sodruga, ki te je v tem še podpiral in podpihoval, in kar čez noč sta Slovencem na Goriškem poklonila ne narodne, ampak hudičeve piruhe, politični razkol. Od takrat, prijatelj, je iz tvojega narodnega delovanja nastalo tako imenovano „narodno“ ali žepno delovanje. Z uprizoritvijo političnega prepira si odpodil od sebe ogromno večino svojih dotodanjih podpirateljev, viri tvojega gmotnega blagostanja so se znatno posušili, občutna naša konkurenca tvojim dotodanjim bogatim prislužkom ti je začela sapo zapirati, in izpoznal si prekmalu, da so tvojemu časnikarstvu in tiskarstvu gmotne žile izpodrezane. Treba ti je bilo poiskati drugih dohodkov. Prvi pogled ti je padel na cvetoča denarna zavoda, katerih eden je bil delo mož, kojim si z razkolom napovedal boj na življenje in smrt; katerih drugi (den. zavod) je stopil v življenje

O položaju v Macedoniji.

Predavan je gosp. P. Orlovca (ruskega časnikarja in borilca za svobodo Macedoncev) po obnem zboru političnega društva „Edinost“ dne 8. decembra 1903. pri sv. Ivanu pri Trstu.

Kakor smo svoječasno omenili, je predaval ruski časnikar g. P. Orlovec po obnem zboru političnega zbora „Edinost“, ki se je vršil dne 8. decembra t. l. pri sv. Ivanu pri Trstu o položaju v Macedoniji. To predavanje, katero je priobčila tržaška „Edinost“, zdi se nam tako važno in tako podučljivo, da smo prepričani, da ustrežemo svojim čitateljem s tem, da je doslovno ponatismemo. Predaval je g. P. Orlovec tako-le:

Začela se je zima. Boj robov s svojimi nasilniki je začasno vtihi. Ta čas sem dobil sem odpotoval s svojim no, da bi poiskal dobrih bi bilo sposobno da . . . . . ljudi

večinoma vsled pomoči teh mož. Prvi naskok je veljal torej denarnima (reci denarnima) zavodoma. Priznana resnica: Kjer se osel valja, tam dlaka ostaja . . . ne dela menda za te izjeme. Tebi pač ni moglo biti tako irrelevantno, v kakih odnosjih sta k denarnima zavodoma tvoja časnika, katerih uredništveni del je glede rendiranja filoksera političnega razkola jako, jako opustošila. Tebi ni moglo biti neznano, da je mnogo časnikov, ki imenitno žive le od inseratnih dohodkov. Dragi šport inseriranja pa si morejo privoščiti le denarni zavodi, ne pa kulturna, politična ali zabavna društva. Naravno torej, da je tvoj prvi naskok veljal denarnima zavodoma. Kak zagrizel, strasten, besen bratomoren boj sta ti in tvoj sodrug v ta namen uprizorila, ostane našim potomcem v svarilen spomin zapisano v zgodovini „Ljudske posojilnice“.

Druga važna etapa na potu iskanja nadomestila za decimirane dohodke obeh časnikov (uspeh političnega razkola!) so tvoji „narodni piruhi“. Prijatelj, da se razumeva! Pravice, katero ima vsak človek, tudi tebi ne more nikdo odrekati; ali tudi je ne smeš zahtevati za se več, kakor jo ima vsako drugo. Ti imaš pravico kupiti si tudi sto hotelov s svojim denarjem ali izposojenim, imaš pravico postaviti na nje ne le nemške in laške, ampak tudi turške napise, nimaš pa pravice, imenovati tako podjetje v javnem časniku drugače kot privatno. A kaj si ti storil? Ti si svoje privatno podjetje, katero naših narodnih zahtev niti ne upošteva, v javnem listu smelo prekrstil v obče narodno podjetje, in sicer z jedinim špekulativnim namenom, zvršiti na slovensko občinstvo moralni pritisk, da bi se zbog rodoljubja čutilo dolžno, z mnogobrojnim obiskovanjem podpirati tvoje podjetje. Prijatelj, ali se to ne pravi zlorabiti narodnost; ali se to ne pravi ono, kar mora biti vsakemu narodu, vsakemu poamezniku najbolj vzvišeno in sveto, uprezati v jarem nizkega koristništva; ali se to ne pravi skrivaj za narodnost svoj žep zamejiti proti prvo sodrugu?

To je pač dokaz, da ti tiste dopise, ki delajo nobene koristi, ampak vzrušajo le kazen, katero zahteva javna narodna morala. Tej pa se morajo vsi pokoriti, in tudi ti, ki se kličesh Andrej Gabrčec, prijatelj, verujem, da je težko poslušati v javnosti take-le „pridige“. Kdo pa naj bi bil vesel! Ali do tega je moralo priti. Tvoje mesarjenje „Krojaške zadruge“ in farbanje z „narodnimi piruhi“ sta dva grda čina, ki sta v črni knjigi goriških Slovencev z debelimi črkami zapisana in ki se bosta na tebi še hudo maščevala. Žal, da nista jedina! Pa pustimo druge, saj poznaš svojo vest bolje nego mi drugi.

Nekoliko zgodovine! Borba Macedoncev se vleče nad sto let. 1821. l. je bila Srbija že svobodna dežela. Toda vse ostale narodnosti balkanskega poluotoka so se nahajale še pod turškim jarmom. Poskušali so se vzdigniti še h koncu 18. stoletja; pa bilo jih je malo. Ni se jim posrečilo. Zatorej ni vredno, da bi govorili o njih. Vstaja balkanskih narodov v več meri se začelja z l. 1821. Izgled osvobodjenja Srbije je kakor nalašč vspodbudil ostale narodnosti. In glej: 1821. l. so se Grška, Macedonija in Romunija končno zjediniše v občno soglasje. Na čelo vstaje se je postavil neki Ipsilanti, bivši častnik v ruski službi, Grk po pokolenju. On je sestavil plan za nastajo. Sklenjeno je bilo, zapričeti z usajo v Rumuniji, od koder bi se morala počasi razširjati po Bolgariji, potem po Macedoniji in Grški. Treba je omeniti, da se je mislilo pač na vstajo v Rumuniji, razširjenje pa . . . . . moralo izv. . . . . bieti v . . . . . so . . . . .

Za danes le še en stavek iz tvojega „poglavja o žepu“ v zadnji „Soči“. Ti pišeš: „Kdorkoli bliže pozna moja podjetja in moje delo, mora mi očitati, da sem doslej vedno le preslabo skrbel za svoj žep“. — O prijatelj, da bi bilo to res! Kdo bi bil bolj vesel nego jaz! A žal, očitati ti moramo ravno nasprotno, kajti te tvoje besede niso drugega nego tvoje navadno farbanje. Najboljših dokazov najdeš gori višje in sploh v vsej dolgi vrsti teh dopisov. Na to stran besede izgubljeni bi se pravilo nositi vodo v morje. Vendar ti pa hočem za danes še z dvema novima dokazoma postreči. Čuj torej!

Ti se gotovo zavedaš neprecenljive važnosti „Šolskega Doma“ za naš narodni naraščaj v Vašem mestu. Najbolj naroden med vsemi narodnimi zavodi je pač ta dični šolski zavod. To priznavaš. Priznati dosledno tudi moraš, da si najbolj narodne zasluge pridobivajo možje, ki vodijo ta zavod. Ti prijatelj vedno trdiš, da ti leži na srcu le sreča naroda, da hrepiš le po narodnih zaslugah. Dobro. Povej mi pa zdaj, zakaj nisi takrat ob uprizoritvi razkola, ko sta si z sodrugom dala parolo, da morata dobiti v roke vsa važnejša društva v mestu, zakaj nisi takrat niti z mezincem ganil, da bi si bila osvojila tudi „Šolski Dom“? — To bi te bilo gotovo tisočkrat manj truda stalo nego naskok na denarna zavoda. Aha, ti odgovarjaš: Kdo se bo pulil za tak beraški zavod kot je „Šol. Dom“! Voditelji denarnih zavodov so gospodje. Oni razpolagajo čez narodni denar. Denar je sveta vladar in tudi goriških Slovencev. Voditeljem denarnih zavodov se vse uklanja, kar je denarna potrebno — in kdo ni tega potreben! — beraškim voditeljem „Šol. Doma“ pa zapirajo pred nosom duri ter jim kažejo na cesti hrbet . . . Tako ti. Lepa hvala, prijatelj! Priznavam odkritosrčno, da bi jaz ne bil znal bolje pobiti tvojega iz zadnje „Soče“ gori ponatiskanega stavka, nego . . . . . s to izjavo. To za moj . . . . . politična zadostuje. Prodiva . . . . . ngemu.

Je še le nekaj dni, kar si zopet z veliko gorijo — vedno isto — naznanil „Soči“ preselitev svoje tiskarne v hišo „Ljudske posojilnice“, t. j. one posojilnice, v kateri si zdaj glavni faktor. Če tudi si tako modro zamolčal, da se tudi sam preseliš istotam, vendar bi bilo manj bobnanja tudi v prvi zadevi mnogo bolj na mestu. Občno mrmranje vzbuja namreč med člani „Ljud. posojilnice“ govornica, da ti prejmeš novo veliko stanovanlišče v posijilnični hiši mnogo pod ceno, da bi bilo najti ponudnikov za mnogo višjo stanarino, katera bi se bila morala torej javno razpisati. Kaj je na tem? povej nam! To pa ti rečem kot prijatelj, da

za idejo, kajti oni sami so že bili svobodni. Sava Kamenar, ki je bil sestavil plan ustaje v Bolgariji, je rekel da more Bolgarija dati do 40.000 ustešev. V Evropi so si v tem času zelo krivo predstavljali narode balkanskega poluotoka in mnenje Evrope je bilo tedaj to, da na tem poluotoku žive samo Grki. No, Ipsilanti . . . . . zamislil svoj plan. Njemu je šlo samo . . . . .; osvoboditi Grško . . . . . sklenil je . . . . . osvoboditi Grško s pomočjo tujih rok, tuje krvi. Nikakor pa ne skrbel na usodo onih narodov, s katerimi pomočjo bi on mogel izvojevati svobodo svojim domovini. Da bo borba Grške uspešna, bilo je treba odtegniti glavne sile Turške kam drugam. Zato je Ipsilanti sklenil vzdigniti vstajo v Romuniji in v tem času, ko bi vse azijske turške vojske bile zbrane na mestu vstaje, bi prenesel vstajo naravnost v Grško in bi vse ostalo prepustil usodi. Na ta način bi Grška najlažje dosegla svoj cilj. Seveda je Ipsilanti držal ta plan v tajni. Bruhnila je vstaja 1821. leta. Romunski teritorij je postal začasna arena krvavih dogodkov. Tu so razvili igro Ipsilantija. Ne da bi oilo prišlo ni do ene pravilne bitke, so njegove čete begale iz kraja na kraj, omejevali se povsodi in mala streljanja sem in tja, s tem so zvalili vse turške vojske v Romunijo. Turki so napolnili vso Romunijo. Bolgarski vojvodi so zahtevali, da se vstaja prenese na bolgarski in makedonski teritorij, Ipsilanti pa se je izogibal različnimi izgovori. Videč tako izogi-

nisi v tej zadevi previdno ravnal. Ineti odločilno besedo pri kakem denarnem zavodu in uživati njegovo imetje, če tudi proti primerni odškodnini, ste dve stvari, katerih zveza je vedno jako kočljivo vprašanje, ki pušča ljudskemu sumničanju vrata vedno na stečaj odprta. Ako bi bil jaz na tvojem mestu, bi še danes odpovedal vsako dotiko z imetjem denarnih zavodov. In dokler tega ne storiš, ne čudi se, če se tvojim besedam, da si „doslej vedno le preslabo skrbel za svoj žep“, ne veruje.

O „par dokazov“ v zadnji „Soči“ se pomeniva prihodnjič. A. K.

Politični pregled.

Politični položaj.

Žalostna je dedščina, katero sprejme novo leto 1904 od poslavlajočega se leta 1903 v naši državi. Tako zamolanih političnih odnosov nismo imeli že celo vrsto let, kakor so ravno sedanj, v katerih se nahajamo ob prehodu iz starega leta v novo. In tudi minoli božični prazniki niso prinesli najmanjšega upa do zboljšanja teh odnosov. Težišče notranje avstrijske politike se še vedno osredotočuje v češkem vprašanju. To vprašanje pa je postalo po nagovoru cesarjevem na razne češke politike pri vzprejemanju delegacij še bolj kritično, njegova rešitev še bolj akutna nego je bila prej. Pred prazniki se je sicer govorilo o nekem spravnem poskusu, ki bi se imel zapričeti ravno minule praznike. Mogoče tudi da so se taki poskusi vršili za kulisami. Ali javnost o tem ne ve ničesar. Ker je pa bodoče zasedanje državnega zbora odvisno ravno od rešitve češkega vprašanja in so govornice o ti rešitvi zadnje dni popolnoma ponehale, si danes niti sam dr. Körber ne more domnevati, v kolikem času da se zopet snide naš parlament. Le jedno je gotovo. Gotovo je namreč to, da se ves češki narod strinja z odgovorom, katerega je dal cesarju ob vzprejemanju delegacij posl. dr. Kramar, z odgovorom, ki je dal cesarju jasno razumeti, da se Čehi ne udajo ter da ne opuste obstrukcije, dokler se jim ne izpolnijo njih opravičene zahteve, zahteve, katerih izpolnitev se jim je obljubila celó na najmerodajnejšem mestu. Proti taki izpolnitvi pa je sedanj min. pred. dr. Körber, ter pravi da češkim zahtevam toliko časa ne ustreže, dokler v to ne privole Nemci. Nemci pa v to iz lepa nikdar ne bodo privolili in zato ne bode ugodil tudi nikdar dr. Körber, ki se nahaja dandanes popolnoma v službi Nemcev, češkim zahtevam. Iz tega se da torej sklepati, da dr. Körber in Čehi ne morejo nikdar več priti skupaj. Ker je pa nemogoče vsako parlamentarno delovanje, vsaj pri sedanjem državnozbornem upravitniku ne, to se mu upirajo Čehi, bilo bi iz tega, da se pozitivno delovanje v naš parlament toliko časa več ne povrne, da na čeluje naši vladi sedanjim ministrom, ki predseduje dr. Körber. Nastane . . . . . vprašanje, kako naj se reši . . . . . parlamentarna kriza, ako hoče dr. Körber po vsili ostati na krmilu, četudi Čehi ne nehajo z obstrukcijo. Morebiti z ob-

banje, so Sava, Aleksander in drugi nili delati samostojno. V . . . . . sem že omenil, se je bojeval . . . . . romunskem teritoriju 7000 Bolgarov in Romunov. Za prevožno . . . . . Bolgarski teritorij je neki . . . . . iz Sistova ponudil 70 čolnov . . . . . ti pa, zvedši o tem predlogu, ... ovica Turkom, kateri . . . . . tega . . . . . obe . . . . . antija . . . . . azdreti dva moža: Sava Kamenar . . . . . ander. Zato je . . . . . Ipsilanti, ... se, naj stane kolikor hoče, iznebi teh)reh. Delal se je Ipsilanti, kakor da so . . . . . aša z njiju naromero; povabil je k sebi Savo Kamenara in Aleksandra za končno sporazumljenje glede dneva vstaje na mestu sedanje Bolgarije in Makedonije. Sava Kamenar se je odzval povabilu in je bil ob tej priliki po izdajalski ubit. Aleksander pa je v lastni mu opreznosti sumil in ni šel k Ipsilantiju. Ipsilanti pa je vendar pozneje našel priliko, da ga je izdal Turkom. Ko se je na ta način Ipsilanti iznebil svojih dveh sovražnikov, je prenesel vstajo na Grško. Bolgari, kateri so bili ostali brez svojih glavnih vodij, niso vedeli, kaj bi storili in so ostali deloma v Rumuniji, deloma so se pridružili Ipsilantiju in šli z njim na Grško. S kako simpatijo so se vedli v ta čas do Grkov Bolgari in Srbi, priča dejstvo, da se je v Grški osnoval cel ogromen kavalerijski polk, sestavljen izključno iz Bolgarov in Srbov, katerim je bil na čelu bolgarski vojvoda Hadži Hristo. (Dalje pride.)

Ivan Bednarik
 priporoča svojo
knjigoveznicu
 v Gorici
 ulica Vetturini št. 3.

Fani Drašček,
 zaloga šivalnih strojev
 Gorica, Stolna ulica hiš. št. 2.

Prodaja stroje tudi na tedenske ali mesečne obroke. Stroji so iz prvih tovarn ter najboljše, kakovosti. Priporoča se slav. občinstvu.

Krojaška mojstra
Čufer & Bajt
 v Gorici, ulica sv. Antona št. 7
 v hiši g. Jerneja Kopača
 izdelujeta
 vsakovrstne obleke za moške
 po meri, bodisi line ali pa
 priproste.
 Priporočata se svojim rojakom
 v Gorici in na deželi, posebno pa
 č. duhovščini za obilna naročila.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo
prodajalnico jestvin

V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke iz Majdičevega mlina v Kranju; nadalje ima tudi raznovrstne pijače na primer: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goršice (Senf.) Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodove užigalice. — V zalogi se dobijo tudi testenine tvrdke Žnidaršič & Valenčič v Ilirski Bistrici, ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem
Josip Kutin,
 trgovec v Semeniški ulici h. št. 1
 (v lastni hiši.)

Zima je tu

pa tudi potreba je ta, kupiti za hišno oziroma lastno potrebo raznega zimskega blaga.

Ponovno se tedaj obrača vdano podpisani do cenj. svojih odjemalcev s prošnjo, da se pri nakupu raznih zimskih potrebščin tudi za naprej blagovolijo obrniti v prvi vrsti na njegovo trgovino, koja nudi cenj. odjemalcem vedno priliko za neprekosljivo ceno in dober nakup vedno svežih in solidnih raznovrstnih pletenin iz bombaža in volne, kako:

nogavice, rokavice, jopice, stajice, hlače, zimske šerpe, rute, čepice, volno itd.

Dalje priporoča še zadnje novosti kakor: raznovrstne kožukovine, zimske čevlje za dame, ruske galoše, dežnike, modorce, bluse, spodnja krila, pasove, predpasnike, jako velika zaloga belega perila za gospode, krasnih ovratnic, lovskih nogavic itd.; zadnje novosti mičnih okraskov za obleke, razne svile, žamet, pliš, fodre itd.; vse potrebščine za gg. šivilje in krojače.

J. Zornik, Gorica, Gosposka ulica 7.

JAKOB ŠULIGOJ

urar c. kr. državnih železnic,
 Gorica, Gosposka ulica 25.

Priloga
 svojo zalogo le-
 pih žepnih ur in
 posebno najboljše pa-
 riške ure z znakom Zenith,
 ki so najboljše za službo
 ter se dajo uravnati do
 sekunde. Zadobroto
 teh ur se jamči
 za pet let.

Zato priporoča posebno č. roča uradnikom, ako želijo imeti za službo dobro ur se ne dobi pri vsaki kar urarju. Cene pravniži.

Trskina
CRISTOFOLETTI,
 v Gorici, na Travniku.

Trskino (štokfiševo) jetrno olje.
 Posebno sredstvo proti prsnim boleznim in splošni telesni slabosti.

Izvirna steklenica tega olja naravno-rumene barve po K 1.40, bele barve po K 2.

Trskino železno jetrno olje.
 Raba tega olja je posebno priporočljiva otrokom in dečkom, ki so nervozni in nežne narave.

Trskino jetrno olje se železnim oddecem.
 S tem oddecem se zdravejo v kratkem času in z gotovostjo vse kostne bolezni, žlezni otoki, golše, malokrvnost in splošna slaba.

Cena ene steklenice 1 K 60 v.

Opomba. Olje, katerega naročam direktno iz Norveške, preišče se vedno v mojem kemičnem laboratoriju predno se napolnijo steklenice, zato zamorem jamčiti svojim častitim odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristofoletti-jeva pijača iz kane in železa,
 najboljši pripomoček pri zdravljenju s trskinim jetrnim oljem in izborno sredstvo za malokvrne.

Ena steklenica stane 1 K 60 v.

Mejnarodni panorama
 iz Berolina, odlik. na vseh svetovnih razstavah.

Restavracija „LA BOHEME“, Gorica, tekališče Josipa Verdija št. 38.

Potovanje po svetu, za vseh zanimivo.
 Vsak teden nov program!
 Od 27. decembra 1903 do 2. januarja 1904:
 Tretje zanimivo potovanje skozi London.

Nikdo naj ne zamudi ogledati si teh krasnih naravnih lepot.
 Odprto vsak dan od 9. zj. do 9. zv.
 Vstopnina 40 vin., otroci in vojaki do narednika 20 vin.

Odlikovana civilna in vojaška krojaška delavnica

Anton-a Krušič-a,
 Gorica, ul. Jos. Verdi 33.

Bogata zaloga domačega in angleškega sukna. Velika izber izgotovljenih oblek za gospode in dečke, površnik zimskih sukenj, havelokov itd.

Naročila po novi meri se izvrše s posebno natančnostjo.

Sprejema
hranilne vloge
 katere obrestuje po 4 1/2% polumesečno; nevzdignene obrestipripišuje konec leta k glavnici. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Posojila
 ulom na osebni kredit po 6%, in na vknjižbo po 5 1/2%.

„Centralna posojilnica“
 registrovana zadruga z omejene zavezo,
Gorica, ulica Vetturini 9.
 C. kr. poštno in telegr. konto N. 851.292.

Sprejema
nove člane
 z glavnimi in opravnimi deleži. Glavni deleži po 200 K, opravniki po 2 K. Otvarja članom tekoče račune, katere obrestuje po dogovoru.

Uradne ure
 vsak dan od 8. ure zjutraj pa do 1. ure popoldne.

GORICA

(Večerno izdanje.)

Težnja vsa turek in soboto ob 11. uri predpoldne za mestoter od 3. uri pop. za deželo. Ako pada na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K, polletno 4 K in četrtletno 2 K. Prodaja se v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolskih ulicah, Jellersitz v Nunskih ulicah in Leban na Verdijevev tekalisku po 8 vin.

Fredništvo in upravnitvo se nahajata v "Narodni tiskarni", ulica Verdijevev b. št. 2.
Dopise je nasloviti na upravnitvo "Gorice". Oglasi se računijo po peti vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska "Narodna tiskarna" (odgov. J. Marušič).

Enotna ali razdvojena armada?

II.

Star je že boj med krono in ogrskim parlamentom za armado. Nad 40 let se je krona ustavljala zahtevam madjarskega naroda, ki teži in hrepeni po samostojni madjarski armadi. Grof Štefan Tisza se imenuje madjarski politik, ki je v dveh vrečah z Dunaja v Pošto prinesel koncesije, da napravi začasno premirje mej vladarjem in madjarskimi šovinisti. Da, velika je odkupnina za kratko premirje, ker v rodovitno zemljo je zasejano seme razkola, iz katerega v doglednem času naravnim potom dozori sad razdelitve. Ravno pred 40 leti je Schmerling vodil avstrijski boj proti Madjarom za skupno državno idejo. Tudi tedaj je sklepala gosposka z bornica, da ruši in razdvaja državo, kdor krši vladarju pravice. V poslanski zbornici je dr. Giskra slikal madjarsko nelojalnost. Tudi leta 1864. sta gosposka in poslanska zbornica proslavljali državni centralizem proti madjarskim težnjam. Dne 6. junija 1865. pa je cesar potoval na Ogrsko ter ondi izjavil deputaciji, da hoče ustreči opravičenim željam "narodov ogrske krone". Ogrski kralj je opustil politiko, katero je avstrijski državni zbor štiri leta trdnovratno zagovarjal za avstrijskega cesarja. In posledica? Ta je nagodba iz leta 1867, iz katere Madjari izvajajo vedno nove pravice in koristi. Tedaj so si avstrijski krogi veselja mencali roke, da so rešili skupnost države in enotnost armade. Prav kakor sedaj pl. Körber, je tedaj Berger odgovarjal na razne pomisleke: "Delegacija varuje skupnost države". In Kaiserfeld je klical v zbornici: "Ali mislite, da more kdaj avstrijski cesar razdvojiti armado?"

Očetje dualizma torej niti sanjali niso, da se čez 35 let zgodi prvi korak, ki vodi do razdelitve stare habsburške armade. Mogoče, da mi je ostal še v udih vojaški duh iz vojaških let in da moje naziranje ne soglaša z mnenjem ožjih tovarišev. Moje prepričanje je, da

je storjen širok korak. Kdor reče A, reče tudi B in pride končno do Ž. Madjarom se je posrečilo, da so nekaj kamenčkov izluščili iz zida vojaške skupnosti; bili bi s svojega narodnega stališča na večji bedaki, ko bi se s temi koncesijami zadovoljili. Pri prvi ugodni priliki bodo zahtevali več, in taka se jim ponudi vsako leto, ko je treba dovoljevati vojaške novince. Izkušnja pa uči, da so Madjari odslej še vedno dosegli, kar so resno zahtevali.

Ko je l. 1867. pokojni Deak utemeljeval člen XII. ogrskega zakona, je rekel mej drugim: "Dokler je bil ogrski kralj ob enem absoluten vladar v Avstriji, ni bilo nobene težave. Cesar ni v Avstriji nikdar ukazal, cesar bi ne mogel odobriti kot ogrski kralj; pa tudi kot ogrski kralj ni nikdar odobril, cesar ni hotel kot absolutni cesar. Ker pa sedaj tudi avstrijske dežele imajo ustavo, zato je treba iznajti način, po katerem ostaneti v zvezi obe ustavno vladani državni polovici". Tako je Deak utemeljeval naravno delegacijo. — Grof Tisza pa isto določbo drugače tolmači: "Ogrski kralj more svoje vladarske pravice v sporazumu z ogrskim državnim zborom kakorkoli premeniti. Avstrija mora molčati. Ako avstrijski min. predsednik o tem govori, je le tujec in celó diletant". To je jasno nasprotje. Ako je avstrijski minister tujec Madjarom, tuja jim je tudi avstrijska država, tuja avstrijska armada. In to je "punctum saliens", to je bistvo vsega prepornega vprašanja. Dr. pl. Körber niti verjeti ne more, da je mogoče tako "hudodelstvo proti skupni državi", ko se onkraj Litave javno ponašajo s tem hudodelstvom. V Avstriji seveda smo vajeni noveje politike!

Istina je sicer, da je bila armada do najnovejšega časa poleg birokracije najmočnejši steber in opora germanizacije, morda nevedé in nehoté, a bila je. Nemški jezik ni bil le "neobhodna potreba" točne uprave in službe, marveč v marsičem očitno sredstvo ponemčevanja, kar je napravilo že pred de-

selletji mnogo preprirov in pretepev nad zidovji vojašnic. Tudi določbe glede polkovnega jezika se bile malone izkazljene, in ravno madjarske pridobitve so spravile na dan že zaprašene ukaj.

Toda ta germanizacija je s časom postajala tem manj nevarna, čim življa je bila narodna zavest mej vojaki sameznih narodnosti. Sploh pa se navaden vojak naučil v treh letih k temu nemški kleti. Vse kaj drugega je, ako se narodnostna ideja poostri v nasprotje ali celó sovrašstvo do vojakov druge narodnosti v isti armadi. In to je, kar utegnejo Madjari s časom doseči.

Ako dobé ogrski polki posebna ogrska znamenja, v tem še ne vidimo strahov. Nevarnejši je že druga točka, da bode v ogrskih polkih za kazenske preiskave veljal madjarski jezik. Popolnoma naravna in opravičena je zahteva, da se vrši kazenska preiskava v jeziku, ki ga zatoženec razume. Toda koliko pa je ogrskih polkov iz Madjarov? Od 41 ogrskih pešpolkov so le 4 čisto madjarski, 18 jih je le na polovico madjarskih, v 6 polkih ni nobenega Madjara, v 13 polkih pa so Madjari v znatni manjšini. In končno mora biti Slovaku, Rumunu, Srbu in Hrvatju madjarsčina še priskutnejša nego nemščina.

Najopasnejša je pa določba, da se morajo vsi ogrski častniki premestiti na Ogrsko, če hočejo ali ne. In tu je kal razdelitve. Koliko častnikov je le slučajno dobilo ogrsko državljanstvo, katerim pa je madjarsčina popolnem tuja. Hočeš nočeš moraš mej Janošé ter z njimi se bratiti v madjarsčini.

"Duh ogrske armade mora biti ogrski!" Tako je grof Tisza nedavno odgovoril na medklic posl. Ugrona, ki je oponašal, da se bodo častniki le lepomisja in risanja učili v madjarsčini. Duh pa je, ki oživlja, in ta bode oživil madjarsko idejo ter zatrl vse druge narodnosti.

Vojaški krogi sami so mnenja, da leta 1920 naša država več ne bode imela skupne in

enotne armade. In kaj to pomeni v viharnih časih, uči nas madjarska revolucija.

Pa čemu bi bili bolj vladni, nego sama vlada? Ako merodajni krogi sodijo, da so koncesije Madjarom opravičene in potrebne, se o tem z njimi nočemo prerekati. Vprašanje pa je, ali smemo avstrijski Slovani biti veseli tega razvoja, čegar konec je najmanj personalna unija, ako ne kaj hujšega? Vemo, da češki politiki v tem oziru nekako simpatizujejo z Madjari in da so tudi mej Slovenci resni možje, ki si ne kratijo spanja zaradi Košuta in tovarišev. V gospodarskem oziru bi bili pač na boljšem, a nikakor ne v političnem. Ako se razdvoji država, potem je le še vprašanje časa, kdaj pademo kot zrelo jabolko v naročje Germanije. Le oglejte si podobo Avstrije od Bodenskega jezera do vzhodne Bukovine, od Podmoki na severnem Češkem doli do Dubrovnika! To, kar Nemci želé, bi se zgodilo: Avstrija bi s časom stopila v popolno carinsko in politično zvezo s Prusijo. In česa bi se mi Slovenci mogli nadejati, to si vsakdo lahko naslika.

Še večja nevarnost pa bi bila za ne madjarske narodnosti na Ogrskem. Že sedaj so Slovaki, Švabi, Rumuni in večinoma tudi Hrvatje in Srbi "verni sluge" Madjarom. Ako pa Madjari dobé svojo samostojno armado, kar je želja vseh madjarskih strank, potem morejo tudi z orožjem širiti svojo kulturo, s konjskimi kopiti pisati svoje ukaze slovanskim rodovom. Zato pisec teh vrst ni nikdar pritrjeval onim politikom, ki iz koncesij Madjarom pričakujejo koncesije tudi nenemškim narodom v Avstriji. Zadnji ukaz glede polkovnih jezikov je le znamenje zadrege. Sedaj je dolžnost slovanskih poslancev, da v delegaciji povedo merodajnim krogom v obraz, da najnovejši potvodi v — propast.

PODLISTEK.

27

Mladi gozdar.

Izvirni roman. Spisal Soški-črnošolec.

(Dalje.)

"Mamica, storil sem, kar mi je velela vest. Odslej bom tih, kakor grob. Če bodo pa drugi govorili o tem, kakor uže govore, nikakor ne dolžite mene".

"Govoriš prav, Kozmek, glej da boš še delal tako". —

"Saj veste, mamica, da ni meni nič mar, naj vzame vaša hči gozdarja ali padarja. Ne bojim se pri tem izgube, ne pričakujem dobička. Vas in vašo hišo imam pa rad, zato sem prišel danes k vam".

Te besede Mrakove so precej pomirile županjo. Odstavila je lonec od ognja in nalila polno skledico okusne drobne kaše za Kozmeka. Potem mu je prinesla pa še vrhan krožnik dobro zabeljenih mlincev. Hvalil je Kozmek in jedel, jedel in hvalil. In ko je odhajal, zahvalil je županjo še enkrat za tečno kosilo ter ji voščil, da bi ji povrnil Bog vse sto- in stokrat..

XXI.

"Ropotajo oča jezni,
Mati prošé in svaré..."
Levstik.

"Mati je uže prinesla kosilo" opomnila je Milka očeta in brata, ki sta v isti njivi, kot ona, ogrebala turščico.

pa mej tem poveznila jerbas v travo, pognila čez-anj bel prt in postavila nanj skledo. Cela družina sede okoli jerbasa na tla, odmoli in začne jesti.

Govorili so mej kosilom nenavadno malo. Kriva je bila tega mati, ki se je držala ves čas nekako čmerno in nevoljno. — Po kosilu sta odšla oče in Jožek takoj zopet delat; Milka je pa pomagala materi pospravljati posodo v jerbas. Pri tem ji mati ukaže, naj nažanje breme detelje za krave in prinese takoj domov.

Milka uboga, nič hudega sluteč. — Ko prida pa domov in odloži breme, pokliče jo mati v izbo. Ondi sede mati ob oglu mize na klop; Milka pa se vstavi sredi izbe in čaka, kaj bo. Precej časa zre mati molče hčerki v obraz. Oči ji postajajo bolj in bolj rosne in dve svetli solzi vtrneta se iz njih. . .

Milki vtriplje srce od mučnih slutenj in sočutja. "Milka", reče z ihtim glasom županja, "ali veš še, da sem jaz tvoja mati?"

"Mati, ljuba mati, kaj vam je!?" vsklikne Milka pol v strahu, pol v žalosti.

"Milka, ti nisi več moja" reče zopet županja in prične še bolj ihteti.

Milka se ne more več premagovati. Kakor od slabosti omahne materi v naročje ter jo hoče objeti; a mati jo odrine od sebe. Milka se zgrudi na tla, nasloni glavico na materino koleno in jame na glas jokati. Nazadnje se materi uže smili, zato ji prijazno reče:

"Milka, ali mi poveš odkritosrečno vse, kar te

"Vse vam povem, ljuba mati, vse, kar vem".

"Ali res rada vidiš mladega gozdarja?" Milka dvigne glavo, vpre svoje črne oči v materine in odgovori z nedolžno odkritostjo:

"Oh mati, rada!"

"Ali ga zares ljubiš?"

"Zares, ljuba mati, zares".

Županja je izvedela dovolj. Praktična nprav njena je bila zadeta v živo. — Ali naj da svojo jedinko kar na vrat na nos mladeniču, ki nima pod solncem drugega, kot borno službo? — Nima stalnega doma, nima zemljišča, nima denarja in morebiti še poštenih starišev ne. In kaj poreko o tem ljudje? — Ne, to ne sme biti, pa ne sme! Taka sramota ne sme doleteti naše hiše. Dekle se mora vdati, mora ubogati! — In s trdnim upanjem, da se bo hči vdala, začela jo je županja prav ljubeznjivo pregovarjati:

"Vselej si ljubila svojo mater. Milka vselej, si me rada ubogala; ubogaj me še sedaj. Izbij si iz glave onega človeka in niti ne sanjaj več o tem, da bi ga vzela".

"Oh mati, to je težko, to je nemogoče!"

"Vstani pa sedi sem k meni, golobica moja" pravi mati prijazno Milki, ki takoj vstane in sede poleg matere na klop.

"Jaz in oče ti ne braniva", jame stara sedaj z nova, "ako si hočeš izbrati ženina, ki bi bil količkaj podoben; a tega človeka pusti. On nima stalne službe: danes je tukaj, jutri pojde Bog vedi kam. In ti bi morala z njim proč od domačih, proč od mene — Oh ne, ne. Milka! — Ubogaj!"

(Dalje pride.)

Dopisi.

Iz goriške okolice.

Dragi prijatelj!

Zapričeto odgovarjanje na tvoj članek „Slovenski grobokopi mojega žepa“ moram za danes prekiniti. Napisal si namreč v zadnji „Soči“ notico „Poglavje o žepu“, in ta zahteva odgovora od moje strani; kajti napisal si jo v prvi vrsti na naslov teh dopisov. Slavno uredništvo „Gorice“ je sicer hitro iztaknilo, da tiči za tvojim „poglavjem o žepu“ zopet le žep, ter je ta tvoj žepni povod žepnemu poglavju v notici „Lastnik „Soče“ ob koncu leta“ z malimi besedami razkrinkalo. Ali jaz bi si rad privoščil daljšega odgovora na tvoje „poglavje o žepu“ ker me sicer utegneš pokarati, da le kopicim nove graje na tvoj račun, a ti na tvoje odgovore nič ne odgovarjam, kar si mi že enkrat predbacival.

Najprej ti moram povedati, da nas tvoj žep v tistem zmislu, kakor ti pišeš, prav nič ne briga. Nam je prav vse eno, ali je tvoj žep poln dolgov ali poln kapitalov. Za dokaz te opozorim le na tvoje delovanje pod vodstvom dr. Gregorčiča. To je bil čas tvojega resničnega narodnega delovanja. Tvojemu žepu se je takrat imenitno godilo. Na tem se pa ni nihče izpodtikal, kajti vsakdo ve, da je narodni delavec vreden tudi narodnega plačila. Slovenci na Goriškem smo te na različne načine podpirali, in tvoje gmotno stanje se je krasno razvijalo. Ali tudi ti si postal podoben poslom, katerim se pred obro godi, poslom, kateri postajajo (kakor se ljudstvo izraža) „presiti“ ali „kruha pijani“, kateri se v svoji prešerni „presitosti“ že čutijo enake gospodarjem in mislijo, da je prišel čas, da si tudi oni privoščijo nekoliko „komandiranja“ ali si iščejo drugega gospodarja. Neki tak proces se je začel tudi v tvoji notranjosti razvijati, dobil si sodruga, ki te je v tem še podpiral in podpihoval, in kar čez noč sta Slovencem na Goriškem poklonila ne narodne, ampak hudičeve piruhe, politični razkol. Od takrat, prijatelj, je iz tvojega res narodnega delovanja nastalo tako imenovano „narodno“ ali žepno delovanje. Z uprizoritvijo političnega prepira si odpodil od sebe ogromno večino svojih dotedanjih podpirateljev, viri tvojega gmotnega blagostanja so se znatno posušili, občutna naša konkurenca tvojim dotedanjim bogatim prislužkom ti je začela sapo zapirati, in izpoznal si prekmalu, da so tvojemu časnikiarstvu in tiskarstvu gmotne žile izpodrezane. Treba ti je bilo poiskati drugih dohodkov. Prvi pogled ti je padel na cvetoča denarna zavoda, katerih eden je bil delo mož, kojim si z razkolom napovedal huj na življenje in smrt; katerih drugi (den. zavod) je stopil v življenje

O položaju v Macedoniji.

Predavanje gosp. P. Orlovca (ruskega časnikarja in borilca za svobodo Macedoncev) po obnem zboru političnega društva „Edinost“ dne 8. decembra 1903. pri sv. Ivanu pri Trstu.

Kakor smo svoječasno omenili, je predaval ruski časnikar g. P. Orlovec po obnem zboru političnega zbora „Edinost“, ki se je vršil dne 8. decembra t. l. pri sv. Ivanu pri Trstu o položaju v Macedoniji. To predavanje, katero je priobčila tržaška „Edinost“, zdi se nam tako važno in tako podučljivo, da smo prepričani, da ustrežemo svojim čitateljem s tem, da je doslovno ponatisnemo. Predaval je g. P. Orlovec tako-le:

Začela se je zima. Boj robov s svojimi nasilniki je začasnó vtihi. Ta čas sem porabil, da sem odpotoval s svojim prijateljem v Evropo, da bi poiskal dobrih ljudi, katerih srce bi bilo sposobno da se odzove na stok in jok umirajočih ljudi. Pripeljala sva se semkaj, ker sva sklenila začeti svoje delo od tukaj radi tega, ker sva vedela, da tu najdeva prijateljev naših. Gospá Jenkova bila je v Bolgariji in je na svoje lastne oči videla tisoče nesrečnih ljudi, ki so ostali brez strehe in hrane. Ona je govorila z njimi in je mnogo izvedela od njih. To je olajšalo mojo nalogo. Ne bom ponavljal te osebnih opazovanj.

večinoma vsled pomoči teh mož. Prvi naskok je veljal torej denarnima (reci: denarnima) zavodoma. Priznana resnica: Kjer se osel valja, tam dlaka ostaja. Ne dela menda za te izjeme. Tebi pač ni moglo biti tako irelevantno, v kakih od nošajih se k denarnima zavodoma tvoj časnikar, katerih uredništveni del je gledano, kako opustošila. Tebi ni moglo biti neznan, da je mnogo časnikov ki imenitno žive le od inseratnih dohodkov. Dragi šport inseriranja pa si morejo privoščiti le denarni zavodi, ne pa kulturna, politična ali zabavna društva. Naravno torej da je tvoj prvi naskok veljal denar ima zavodoma. Kak zagrizel, strasten, besen bratomoren boj sta ti in tvoj sodri v ta namen uprizorila, ostane naširni potezom v svarilen spomin zapisan v zgodovini „Ljudske posojilnice“.

Druga važna etapa na potu iskanja ne nestila za decimirane dohodke obeh časnikov (uspeh političnega razkola!) so tvoja „narodni piruhi“. Prijatelj, da se razumeva! Pravice, katero ima vsak človek, tudi tebi ne more nikdo odrekati; ali tudi je ne smeš zahtevati za se več, kakor jo ima vsakdo drugi. Ti imaš pravico kupiti si tudi sto hotelov s svojim denarjem ali izposojenim, imaš pravico postaviti na nje ne le nemške in laške, ampak tudi turške napise, nimaš pa pravice, imenovati tako podjetje v javnem časniku drugače kot privatno. A kaj si ti storil? Ti si svoje privatno podjetje, katero naših narodnih zahtev niti ne upošteva, v javnem listu smelo prekrstil v obče narodno podjetje, in sicer z jedinim špekulativnim namenom, zvršiti na slovensko občinstvo moralni pritisk, da bi se zbog rodoljubja čutilo dolžno, z mnogobrojnim obiskovanjem podpirati tvoje podjetje. Prijatelj, ali se to ne pravi zlorabljanje narodnosti; ali se to ne pravi ono, kar mora biti vsakemu narodu, vsakemu posamezniku najbolj vzvišeno in sveto, uprezati v jarem nizkega koristolovstva; ali se to ne pravi skrivati za narodnost svoj žep, zamenjevati prvo z drugim!?

Prijatelj, to je pač dokaz, da ti ti-le dopisi ne delajo nobene krivice, ampak vzrušujejo le kazni, katero zahteva javna narodna morala. Tej pa se moramo vsi pokoriti, in tudi ti, ki se kličeš Andrej Gabršček. Prijatelj, verujem, da je težko poslušati v javnosti take-le „pridige“. Kdo pa naj bi jih bil vesel! Ali do tega je moralo priti. Tvoje mesarjenje „Krojaške zadruge“ in farbanje z „narodnimi piruhi“ sta dva grda čina, ki sta v črni knjigi goriških Slovencev z debelimi črkami zapisana in ki se bosta na tebi še hudo maščevala. Žal, da nista jedina! Pa pustimo druge, saj poznaš svojo vest bolje nego mi drugi.

Nekoliko zgodovine! Borba Macedoncev se vleče nad sto let. 1821. l. je bila Srbija že svobodna dežela. Toda vse ostale narodnosti balkanskega poluotoka so se nahajale še pod turškim jarmom. Poskušali so se vzdigniti še h koncu 18. stoletja; pa bilo jih je malo. Ni se jim posrečilo. Zatorej ni vredno, da bi govorili o njih. Vstaja balkanskih narodov v večji meri se začela z l. 1821. Izgled osvobodjenja Srbije je kakor nalašč vsposledje ostale narodnosti. In glej: 1821. l. so se Grška, Macedonija in Romunija končno zjedini v občno soglasje. Na čelo vstaje se je postavil neki Ipsilanti, bivši častnik v ruski službi, Grk po pokolenju. On je sestavil plan za ustajo. Sklenjeno je bilo, zapričeti z ustajo v Rumuniji, od koder bi se morala počasi razširati po Bolgariji, potem po Macedoniji in Grški. Treba je omeniti, da se je mislilo začeti znjo ravno v Romuniji, razširjenje pa na jug bi se bilo moralo izvršiti takoj, ni ob jednem objeti vse balkanske dežele. V tem času so stali na čelu organizacije, ki se je grupirala v Romuniji: Giorgij Olimpius; načelniki Bolgarov v Romuniji, Sava Kamenar, Aleks., proglasen bolgarskim kraljem, in vojvode Hadži Genčo in Hadži Prodan (Srb); načelnik Romanov Teodor Vladimirevov, poročnik v ruski službi. Vseh ustašev se je štelo takrat okolu tisoč mož Grkov, kateri so bili Romuni, Srbi in Bolgari.

Za lanes le še en stavek iz tvojega „poglavja o žepu“ v zadnji „Soči“. Ti pišeš: „Kdorkoli bliže pozna moja podjetja in moje delo, mora mi očitati, da sem doslej vedno le preslabo skrbel za svoj žep“. — O prijatelj, da bi bilo to res! Kto bi bil bolj vesel nego jaz! A kaj očitati ti moramo ravno nasprotno, kajti te tvoje besede niso drugega nego tvoje navadno farbanje. Najboljših dokazov najdeš gori višje in sploh v vsej dolgi vrsti teh dopisov. Na to stran besede izgubljanje po pravilo nositi vodo v morje. Vendar ti pa hočem za danes še z dvema novima dokazoma postreči. Čuj torej!

Ti se gotovo zavedaš neprecenljive važnosti „Šolskega Doma“ za naš narodni naraščaj v Vašem mestu. Najbolj naroden med vsemi narodnimi zavodi je pač ta dični šolski zavod. To priznavaš. Priznati dosledno tudi moraš, da najboljši narodne zasluge pridobivajo tiste, ki vodijo ta zavod. Ti prijatelj vedno trdiš, da ti leži na srcu le sreča naroda, da hrepeniš le po narodnih zaslugah. Dobro. Povej mi pa zdaj, zakaj nisi takrat ob uprizoritvi razkola, ko sta si z sodrugom dala parolo, da morata dobiti v roke vsa važnejša društva v mestu, zakaj nisi takrat niti z mezincem ganil, da bi si bila osvojila tudi „Šolski Dom“? — To bi te bilo gotovo tisočkrat manj truda stalo nego naskok na denarna zavoda. Aha, ti odgovarjaš: Kdo se bo pulil za tak beraški zavod kot je „Šol. Dom“? Voditelji denarnih zavodov so gospodje. Oni razpolagajo čez narodni denar. Denar je sveta vlada in tudi goriških Slovencev. Voditeljem denarnih zavodov se vse uklanja, kar je denarja potrebno — in kdo ni tega potreben! — beraškim voditeljem „Šol. Doma“ pa zapirajo pred nosom duri ter jim kažejo na cesti hrbet . . . Tako ti. Lepa hvala, prijatelj! Priznavam odkritosrčno, da bi jaz ne bil znal bolje pobiti tvojega iz zadnje „Soče“ gori ponatiskanega stavka, nego si ti to storil s to izjavo. To za moj prvi dokaz popolnoma zadostuje. Preidiva torej k drugemu.

Je še le nekaj dni, kar si zopet z veliko glorio — vedno isto — naznanil v „Soči“ preselitev svoje tiskarne v hišo „Ljudske posojilnice“, t. j. one posojilnice, v kateri si zdaj glavni faktor. Če tudi si jako modro zamolčal, da se tudi sam preseliš istotam, vendar bi bilo manj bobnanja tudi v prvi zadevi mnogo bolj na mestu. Občno mrmranje vzbuja namreč med člani „Ljud. posojilnice“ govornica, da ti prejmeš novo veliko stanovališče v posijilnični hiši mnogo pod ceno, da bi bilo najti ponudnikov za mnogo višjo stanarino, katera bi se bila morala torej javno razpisati. Kaj je na tem? povej nam! To pa ti rečem kot prijatelj, da

za idejo, kajti oni sami so že bili svobodni. Sava Kamenar, ki je bil sestavil plan ustaje v Bolgariji, je rekel da more Bolgarija dati do 40000 ustašev. V Evropi so si v tem času zelo krivo predstavljali narode balkanskega poluotoka in mnenje Evrope je bilo tedaj to, da na tem poluotoku žive samo Grki. No, Ipsilanti si je zmisli svoj plan. Njemu je šlo samo za eno; osvoboditi Grško! In sklenil je pridobiti svobodo Grške s pomočjo tujih rok, tuje krvi. Nikakor pa ni skrbel na usodo onih narodov, s katerih pomočjo bi on mogel izvojevati svobodo svoji domovini. Da bo borba Grške vspešna, bilo je treba odtegniti glavne sile Turške kam drugam. Zato je Ipsilanti sklenil vzdigniti vstajo v Romuniji in v tem času, ko bi vse azijske turške vojske bile zbrane na mestu vstaje, bi prenesel vstajo naravnost v Grško in bi vse ostalo prepustil usodi. Na ta način bi Grška najlažje dosegla svoj cilj. Soveda je Ipsilanti držal ta plan v tajni. Bruhnila je vstaja 1821. leta. Romunski teritorij je postal začasna arena krvavih dogodkov. Tu so razvili igro Ipsilantija. Ne da bi bilo prišlo ni do ene pravilne bitke, so njegove čete begale iz kraja na kraj, omejevali se povsodi na mala streljanja sem in tja, s tem so zvalili vse turške vojske v Romunijo. Turki so napolnili vso Romunijo. Bolgarski vojvodji so zahtevali, da se vstaja prenese na bolgarski in ma-

nisi v tej zadevi previdno ravnal. Imeti odločilno besedo pri kakem denarnem zavodu in uživati njegovo imetje, če tudi proti primerni odškodnini, ste dve stvari, katerih zveza je vedno jako kočljivo vprašanje, ki pušča ljudskemu sumničanju vrata vedno na stežaj odprta. Ako bi bil jaz na tvojem mestu, bi še danes odpovedal vsako dotiko z imetjem denarnih zavodov. In dokler tega ne storiš, ne čudi se, če se tvojim besedam, da si „doslej vedno le preslabo skrbel za svoj žep“, ne veruje.

O „par dokazov“ v zadnji „Soči“ se pomeniva prihodnjic. A. K.

Politični pregled.

Politični položaj.

Žalostna je dedščina, katero sprejme novo leto 1904 od poslavljačega se leta 1903 v naši državi. Tako zamotanih političnih odnošajev nismo imeli že celo vrsto let, kakor so ravno sedanj, v katerih se nahajamo ob prehodu iz starega leta v novo. In tudi minoli božični prazniki niso prinesli najmanjšega upa do zboljšanja teh odnošajev. Težišče notranje avstrijske politike se še vedno osredotočuje v češkem vprašanju. To vprašanje pa je postalo po nagovoru cesarja em na razne češke politike pri vzprejemanju delegacij še bolj kritično, njegova rešitev še bolj akutna nego je bila prej. Pred prazniki se je sicer govorilo o nekem spravnem poskusu, ki bi se imel zapričeti ravno minule praznike. Mogoče tudi da so se taki poskusi vršili za kulisami. Ali javnost o tem ne ve ničesar. Ker je pa bodoče zasedanje državnega zbora odvisno ravno od rešitve češkega vprašanja in so govornice o ti rešitvi zadnje dni popolnoma ponehale, si danes niti sam dr. Körber ne more domnevati, v kolikem času da se zopet snide naš parlament. Le jedno je gotovo. Gotovo je namreč to, da se ves češki narod strinja z odgovorom, katerega je dal cesarju ob vzprejemanju delegacij posl. dr. Kramar, z odgovorom, ki je dal cesarju jasno razumeti, da se Čehi ne udajo ter da ne opuste obstrukcije, dokler se jim ne izpolnijo njih opravilne zahteve, zahtev, katerih izpolnitev se jim je obljubila celó na najmerodajnejšem mestu. Proti taki izpolnitvi pa je sedanj min. pred. dr. Körber, ter pravi da češkim zahtevam toliko časa ne ustreže, dokler v to ne privole Nemci. Nemci pa v to iz lepa nikdar ne bodo privolili in zato ne bode ugodil tudi nikdar dr. Körber, ki se nahaja dandanes popolnoma v službi Nemcev, češkim zahtevam. Iz tega se da torej sklepati, da dr. Körber in Čehi ne morejo nikdar več priti skupaj. Ker je pa nemogoče vsako parlamentarno delovanje, vsaj pri sedanjem državnozbornem opravilniku ne, ako se mu upirajo Čehi, bilo bi iz tega sklepati da se pozitivno delovanje v naš parlament toliko časa več ne povrne, dokler načeljuje naši vladi sedanj ministriški prezident dr. Körber. Nastane torej vprašanje, kako naj se reši naša parlamentarna kriza, ako hoče dr. Körber po vsi sili ostati na krmilu, četudi Čehi ne odnehajo z obstrukcijo. Morebiti z oktro-

banje, so Sava, Aleksander in drugi sklenili delati samostojno. V ta čas, kakor sem že omenil, se je bojevalo na romunskem teritoriju 7000 Bolgarov, Srbov in Romanov. Za prevoznost teh sil na bolgarski teritorij je neki Paukovič iz Sistova ponudil 70 čolnov; Ipsilanti pa, zvedši o tem predlogu, je izdal Paukoviča Turkom, kateri so tega poslednjega obesili! Plan Ipsilantija sta mogla razdreti dva moža: Sava Kamenar in Aleksander. Zato je sklenil Ipsilanti, da se, naj stane kolikor hoče, iznebi teh dveh. Delal se je Ipsilanti, kakor da soglaš z njiju namero; povabil je k sebi Savo Kamenara in Aleksandra za končno sporazumljenje glede dneva vstaje na mestu sedanje Bolgarije in Makedonije. Sava Kamenar se je odzval povabilu in je bil ob tej priliki po izdajalski ubit. Aleksander pa je v lastni mu opreznosti sumil in ni šel k Ipsilantiju. Ipsilanti pa je vendar pozneje našel priliko, da ga je izdal Turkom. Ko se je na ta način Ipsilanti iznebil svojih dveh sovražnikov, je prenesel vstajo na Grško. Bolgari, kateri so bili ostali brez svojih glavnih vodij, niso vedeli, kaj bi storili in so ostali deloma v Rumuniji, deloma so se pridružili Ipsilantiju in šli z njim na Grško. S kako simpatijo so se vedli v ta čas do Grkov Bolgari in Srbi, priča dejstvo, da se je v Grški osnoval cel ogromen kavalerijski polk, sestavljen izključno iz Bolgarov in Srbov, katerim

iranjem novega državnozbornega poslovnika, ki bi preprečil vsako obstrukcijo ali pa z razpustom državnega zbora ter z razpisom novih volitev? Naj bi se zgodilo jedno ali drugo, bi s tem dr. Körberju gotovo ne bilo pomagano. Kajti ako bi obstojal za naš parlament poslovnik, ki bi izključil vsako obstrukcijo, našle bi se skoro gotovo kmalu stranke stare desnice, ki bi zahtevale parlamentarno ministerstvo, v katerem ne bi bilo gotovo mesta za dr. Körberja. Ako bi se pa razpustil državni zbor in razpisale nove volitve, ne da bi spremenil državnozborni poslovnik, bilo bi s tem dr. Körberju presneto mogoče pomagano, kajti izvoljeni bi bili na Českem gotovo še radikalnejši poslanci ki bi vodili obstrukcijo še z večjo vnamo, nego jo vodijo sedanjci. Iz vsega tega je torej razvidno, da je naš notranji politični položaj jako zamotan, ter da je jako žalostna dedščina, katero prepušča staro leto novemu letu in da bode treba jako spretnih sodnikov, ki bodo vodili v novem letu zapuščinsko obravnavo.

Sprememba državnozbornega poslovnika.

V parlamentarnih krogih se vedno bolj čuti potreba spremeniti državnozborni poslovnik. V ta namen se bodo baje vršila te dni posvetovanja med voditelji vseh večjih parlamentarnih strank. Nekateri listi pozivljejo vlado, naj s pomočjo par. 14. uveljavi nov državnozborni poslovnik.

Avstro-ogrsko-italijanska trgovinska pogodba.

Tržaškemu listu „Piccolo“ brzojavljajo z Dunaja, da je prišlo med zastopniki naše države in med onimi italijanske države do sporazumljenja glede trgovinskega provizorija.

Bivši italijanski ministerski predsednik umrl.

V soboto zvečer je v svoji vili v Maderni umrl bivši ministerski predsednik Zanardelli. Vzrok bolezni je bil baje rak v želodcu.

Nadžkofova okrožnica zagorskemu svečeništvu in veliki župan Zichi.

Zagorsko svečeništvo varaždinske županije je nadškofovo poslanico, katero so s posebnim veseljem pozdravili vsi liberalni listi, sicer s spoštovanjem vsprejelo, ali pri vsem tem ga je vendar hudo zabolelo, ker si je svesto, da ni nič zgrešilo v svoji cerkveni službi. Zabolela je svečeništvo za nezasluzena graja tembolj, ker je izdana proti njemu vsled neresničnih poročil od samega velikega župana varaždinskega, glasovitega Madjarona Zichi-ja. Le ta župan je službeno sporočil nadškofu o vseh neresničnih in popolnoma zlaganih dogodkih, katere je donajal že dlje časa službeni časopis varaždinske županije. Nadškofijska oblast je seveda uradnemu poročilu velikega župana verovala, kar je čisto naravna stvar, ker si mora vendar predpostavljati, da poročila tako visokih oblasti ne morejo biti lažnjiva. In vendar je bila nadškofijska oblast mistificirana, kajti zdaj so se izjavili vsi oni duhovniki, ki so bili v omenjenem županskem glasilu napadeni, da je vse sama kleveta, kar se je o njih pisalo.

Bukovinski deželni zbor.

Bukovinski deželni zbor je sklican h kratkemu zasedanju na večerajšnji dan. Na skrajnem vzroku.

Poročila o razmerah med Japonsko in Rusijo se menjujejo od dne do dne. Danes so ista skrajno pesimistična in zatrjujejo, da je vojska neizogibna, jutri pa že ne izključujejo več možnosti kake poravnave. Torej gotovega ne ve povedati nobeno poročilo. Po zadnjih poročilih bi bila Japonska zopet odgovorila Rusiji ter stavila do nje neke zahteve. Na to zadnje japonsko noto bi po omenjenih poročilih morala Rusija odgovoriti v 14 dneh, t. j. do 7. januarja 1904. Po tem takem bi bil 7. januar prihodnjega leta tisti imeniten dan, ki bode odločil vojsko ali mir med Rusijo in Japonsko.

Bolgarsko sobranje.

V sobotni seji bolgarskega sobranja zahteval je vojni minister, naj bi zbornica brez razprave vsprejela vojni proračun. Opozicija je vsled tega uprizorila obstrukcijo. Prišlo je do viharne prizorov in do dejanskih spopadov proti poslancu Kristovu. Na to je opozicija zapustila dvorano. Zbornica je potem vsprejela vojni proračun in proračun ministerstva za vnanje stvari.

Trpinčenje Macedonov.

Bolgarska brzojavna agencija poroča, da je od 126 Bolgarov, ki so bili pred kratkim prignani v Drinopolje, 7 njih vsled trpinčenja med maršom umrlo, drugih 8 pa je umrlo o prihodu v Drinopolje, vsi ostali pa so vsled pomanjkanja hrane oboleli.

Položaj na Balkanu.

Novo reforme imajo jako težek podoben položaj na Balkanu.

orožništva za Macedonijo. Ruski in avstro-ogrski poslanik pritiskata vedno na porto, da bi to imenovanje izvršila. V ta namen se vrše v sultanovi palači dan za dnevom ministerska posvetovanja, ki pa ostanejo vedno brezuspešna. Kakor zatrjujejo zadnja poročila, postala sta ruski in avstro-ogrski poslanik vsled takega zavlačevanja že jako nervozna in pretita Turčiji, da bodeti Avstrija in Rusija sami imenovali poveljnika macedonskega orožništva, ako Turčija tega ne stori v najkrajšem času.

Domače in razne novice.

Našim gospodom naročnikom. — Pregledovaje naše knjige smo našli, da je lepo število naročnikov storilo svojo dolžnost poravnavi letno naročnino, za kar se jim tem potom srčno zahvaljujemo. Našli smo pa tudi, da je še premnogo onih gospodov, ki so zaostali z naročnino za to leto, in celo za prejšnja leta. Siljeni smo toraj zopet opozarjati in prositi, da se nas vsaj ob koncu leta spominjajo, ter nam zaostalo naročnino tem hitreje dopošljejo.

Ob enem tudi prosimo naše prijatelje in somišljenike, da blagovolé naš list širiti, ter nam novih naročnikov pridobivati. Če ne zmore posamezen se naročiti, združita se lahko dva, trije skupaj za 1 let's. „Gorica“ bo izhajala tudi v bodoče po dvakrat na teden za nizko ceno po 8 krot na leto.

Imenovanji. — Višje deželno sodišče v Trstu je imenovalo asistenta Frana Simone-a oficijalom in pravnega praktikanta Karola Negri-a asistentom na sodiščem depozitnem uradu v Trstu.

Za „Šolski Dom“ so plačali predsedništvu: Josip Cigoj, župnik v Ajdovščini, 10 K; Alojzij Sorč, c. kr. poštar v Bovecu, v odkup novoletnih voščil, 10 K; slovenski kegljaški klub v Gorici 106 K. Presrečna hvala!

„Slovenski kegljaški klub“ v hotelu „Central“ je daroval „Šolskemu Domu“ prihranke lanskega kegljanja 106 kron.

V obrambo narodne meje proti „Legi“ so poslali podpisanemu: Andrej Žnidarčič, vikar v Gradnem, 10 K; Ivan Kurinčič, kurat v Medani, 10 K. Skupaj 20 K. Morebitne darove sprejema podpisani. Konečni račun pride in bode obravnavan v listu „Gorica“.

Andr. Gergolet, župnik.

„Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici“ naznanja, da bo dne 1. januarja 1904. ob 11. uri dražba časopisov.

Lov na naročnike. — Že več let opazujemo čudno prikazen, da se Gabršček polastuje velika miroljubnost, ko se bliža — novo leto. Skoro celo leto grize in kolje okoli sebe in polni „Sočo“ skoraj s samim osebnim udrihanjem, proti novemu letu pa redno obeta, da se pobježi in opusti osebne napade. Tako je obljubil že l. 1899. konec osebne polemike ter vabil na naročbo „Soče“ s temi besedami: „Z ozirom na splošen glas v deželi in celo na opravičeno nejevoljo čitateljev in naročnikov izjavljamo, da z novim letom prenehamo odgovarjati na osebne napade.“ Kako je izpolnil to obljubo, dokazuje najbolje „Tutti frutti“, ki so leta 1900. najlepše cveteli.

Tudi v zadnji št. „Soče“ je ubral v vabilu na naročbo svojih listov miroljubne strune ter govori o koncu osebne polemike.

Vzrok te Gabrščekove miroljubnosti je znan. Dežela je sita večnega Gabrščekovega udrihanja in prepiranja v „Soči“. Tudi Gabrščekovi razumnejši pristaši so se naveličali „Soče“, ki je tekem zadnjih štirih let obljajala in ogrizla ogromno število goriških rodoljubov. Zato je Gab. pred novim letom zopet odložil svoj navadni pasji bič, vzel v roke piščalko ter vabi kot miroljubno jagnje na naročbo „Soče“ in „Primorca“ z obljubo, da preneha osebna polemika. Radovedni smo, kdo mu pojde zopet na led, kdo bo pomagal vzdrževati glasili Gabrščekovega prepira in žepa.

Izpred sodišča. — Stal je večeraj pred tukajšnjim okrožnim kot kazenskim sodiščem 45-letni Štefan Kocijančič iz Podgore. Tožen je bil zaradi pretepa, ker je 17. oktobra v papirnici v Podgori dvakrat udaril delavca Pahorja po glavi. Obsojen je bil zaradi tega na šest tedenško ječo, poostreno z jednim postom.

33-letni Andrej Brešan iz Ločnika obsojen je bil na jeden mesec ječe, ker je svoji sestri ukradel 72 K.

v petek popoldne poginila breja krava. Zadušila se je, ko je jela repo. Pri razparanju krave so našli v njenem telesu dvoje telet.

Vojaska begunca. — Pobegnili sta te dni vojaka Anton Skober in Ivan Schwarz, ki sta bila prideljena IV. stotniji tukajšnjega pešpolka št. 47. Skober je sedaj že tretjkrat pobegnil.

Umrla je vsled opeklin 4 letna Štefanija Ušaj iz Kronberga. Po stari navadi, pustili so jo samo stariši pri ognju, četudi le za malo časa.

Zahvala. — Šolsko vodstvo in krajni šolski svet štejeta si v prijetno dolžnost izreči najiskrenejšo zahvalo za prireditve „Božičnice“ v korist in veselje šolski mladini vsem gospem, posebno g. m. Frandolič, Kregau, Bogataj, Kalan, Komel in Vavpotič, zlasti prvo imenovanima, kateri ste se mnogo trudili z nabiranjem darov, kakor tudi vsem darovalcem.

Šolsko vodstvo in krajni šolski svet v Kobaridu, dne 24. decembra 1903

Fr. Bogataj,

vod. in p. k. šol. sveta.

Služba cestarja v Črnlah (stavbeni okraj goriški) je razpisana. Mesečna plača 45 K, brez pravice do provizije. Pač pa more cestar dobiti milodarno plačo 40 st. do 1 K 8 st. na dan v slučaju službene nesposobnosti po 10-l. službovanju. Prošnje je vložiti do 31. januarja l. 1904 na c. kr. okrajno glavarstvo v Gorici.

Ujeta tička. — Pred nedolгим časom je pobegnili Marija Smukavec iz Bohinja z nekim delavcem, zapustivši svojo gažo, svojo mater in svoje petletno dete. Poleg tega pa je pri begu okradla gažo in mater. Te dni je pisala ta malopridna ženska neki znanki, naj ji pošlje v Trst obleko in sicer pod imenom Rauhekar, katero ime si je izmislila za to, da bi bila bolj varna. Vse to jima ni nič pomagalo, kajti o vsem tem je zvedel njen mož in stvar telegrafično naznanil na tržaško policijo, ki je oba tička že spravila na varno v kletko.

Okradeni župnik. — Na Božič podal se je župnik pri sv. Jakopu v Trstu preč. g. Hrovatin jako rano v cerkev. To je opazil neki lopov in podal se je v župnikovo stanovanje, katerega vrata je odprl z vetrihi. Odnesele je nad 400 K denara in več drugih mnogovrednih predmetov. Cerkovnikova žena, stanujoča v pritličju iste hiše, je sicer čula stopinje v župnikovi obednici, ali zmenila se ni mnogo za to, ker je mislila, da hodi po sobi župnikova služabnica.

Prisiljenca ujeli. — V Vodnjanu so v soboto ujeli nekega Ivana Bošketiča, ki je pobegnil iz ljubljanske prisilne delavnice. Bošketič je na sumu, da je izvršil v Pulju več tatvin.

Zadružna anketa. — Poročati moremo vesel pojav v slovenskem združništvu. „Gospodarska zveza“ sklicala je po svojem predsedniku dr. Jan. Ev. Krek-u, „Zadružno anketo“, ki se je vršila v petek dne 11. decembra 1903 v Ljubljani. Namen te ankete je bil, da se merodajni činitelji slovenskega združništva — zastopniki posameznih zvez in zadrugarji pesvetujejo na podlagi dosedanjih izkušenj in vspehov o nadaljnem združnem delovanju in razmerju in določijo neka skupna načela za slovensko združno organizacijo. Vrh tega je bilo posebno v ožgled revizijskega zakona potrebno, da se uredijo medsebojni odnošaji zvez glede posameznih panog delovanja in z ozirom na razmere in potrebe posameznih pokrajin. Odziv temu vabilu je bil časten; pri anketi so bile zastopane vse slovenske pokrajine po svojih priznanih zadrugarjih, ki so se kot činitelji posameznih zvez in kot izkušeni zadržni strokovnjaki resno posvetovali v smislu gori označenega namena ankete. Soglasnost v sklepkih je pakazala splošno stremenje po edinosti na združnem polju. Ta soglasnost se nanaša na sledeče točke ankete:

1. Zadržni poduk; pri tej točki se je sprožila želja, da se zanese zadržni poduk v naša bogoslovja in učiteljišča.

2. Skupno zadržno glasilo; vse slovensko zadržništvo imej jedno skupno glasilo za potrebna razglasila, ki so n. pr. razpisi občnih zborov, prijave bilanc itd.

3. Skupen letopis; pojedine slovenske zveze izdajale so sicer letopise, ki so se pa ozirali samo na zadržne, ki so v dotični zvezi; celotno sliko slovenskega zadržništva more pa nam in zunanjemu svetu dati le skupen letopis.

4. Knjigovodstvo in tiskovine.

5. Konečno se je živahnim soglasjem izrazila želja, da se zopet kmalu snide, ker so taki zadržni sestanki živa

z nadaljnimi važnimi zadržnimi rečmi, na primer z obrestno mero itd.

Okrajni zastop celjski. — V okrajnem zastopu celjskem, kateremu poteka ravnokar triletna doba, je prišlo v zadnji seji do neprijetnih prizorov, ki bi zamogli imeti za slovensko stvar slabe posledice pri novih volitvah v ta zastop. Znano je namreč, da je neki Kosem poveril 25.198 K 93 v, zaradi česar je bil obsojen na večletno ječo. Član okr. zastopa g. dr. Filipič je predlagal, da se ta svota postavi kot prva točka v proračunu prihodnjega leta, in sicer kot prebitok iz prejšnjih let, ter zahteval, da plača to svoto g. dr. Serneč, češ, da Kosem ni bil pravilno imenovan uradnik okrajnega zastopa in da bi ga ne smel dr. Serneč nikdar pošiljati v davkarijo po okrajne doklade, ampak prejemati bi jih moral osebno, česar ni dr. Serneč storil nikdar. Okrajni zastop da ne more priznati, da bi bil Kosem njegov pooblaščenec. Ker je večina okrajnega zastopa ta predlog odklonila, je dr. Filipič odložil svoj mandat. Sicer pa je sklenila večina okrajnega zastopa, da se zgoraj omenjeni znesek pokrije na tak način, da ne bodo davkoplačevalci imeli pri tem prav nobene škode. Kako naj bi se to zgodilo, ima poročati v prihodnji seji okrajnega zastopa odbor. Vsled vsega tega pa se je tudi dr. Serneč odpovedal načelništvu okrajnega zastopa, in bi bilo prav lahko mogoče, da bi pri prihodnjih volitvah v ta okrajni zastop zmagali Nemci, ako se med slovenske vrste zopet ne povrne popolna slova.

Glasba. — „Missa pro defunctis ad duas voces aequales organo comitante. Auctore Joanne Laharnar. Op. 9. Pret. 1 C. 20 h Labaci 1903. Sumptibus auctoris. Typis „Zadružna tiskarna“. — Da je omenjeni „requiem“ visoke glasbene vrednosti, kaže to, da ga je letošnji „Cerkveni Glasbenik“ prinesel v svojih prilogah. Razume se, da so vse glasbene priloge „C. Gl.“ nedvomljive vredsti, za to nam je porok g. Anton Foerster, urednik glasbenih prilog. V obče pa je to delo praktično, ker se da izvesti po dveh pevskih močeh. Spremljevanje je fino, diskretno in mojsterski pogojeno, kakoršnega smo splošno vajeni iz peresa skladatelja, ki je v oziru vokalne glasbe in orgelje ena izmed naših najodličnejših močij. Poleg drugih vrlin je „requiem“ povsem liturgično uravnan in zato ga iskreno priporočamo.

Tronskripcija. „N'coj je prav lep večer“ za klavir. Zložil in uzorni rodoljubkinji, velerodni gospej Nini dr. Rojčevi udano poklonil Janez Laharnar. Delo 11. Cena 50 vin. V Ljubljani, 1903. Zložil skladatelj. Tisk I. Blasnika naslednikov. — Lepo delo klavirskim diletantom, osobito klavir igrajočim gospicam je prvo delo te vrste zrnega in cenjenega skladatelja. Skladatelj, ki kaže tudi zmožnosti za klavirski slog, naj prihodnjič raje transkribira take kratke pesmice, ki modulirajo; to pa za to, da ne bo premnogokrat slišati toničnih in dominantnih trizvokov enega tonovskega načina. V obče pa je delo spretno pisano in se ljubko glasi; tudi ne zahteva velike tehnične sile in zato bi ga želeli videti na vsakem klavirju. — Obe deli naročiti je pri skladatelju na Št. Viški Gori, pošta Slap ob Idriji na Primorskem. D. Fajgelj.

Fran Wilhelm odvajajoči čaj od Frana Wilhelma, lekarnarja, c. in kr. dvornega zalagatelja v Neunkirchen (Spodnje avstrijsko), se dobiva v vseh lekarnah v zavitku po K 2. — avstr. velj. Kjer ni zaloge, pošilja se direktno poštini zavoj s 15 zavitki za K 24.00 franko na vse avstrijske poštne postaje. V znak pristnosti je odčitnjen na vsakem zavitku grb trga Neunkirchen (neun Kirchen).

Loterijske številke.

26. decembra.

Trst 38 40 85 44 29
Linc 28 77 84 67 21

Mnogo denarja!

do 800 K na mesec zamore vsakdo zasluziti lahko, pošteno, brez stroškov in posebnega znanja. Pošlje naj takoj svoj naslov pod E 1095 na: Annoncen-Abtheilung des

„Merkur“, Mannheim, Meerfeldstrasse št. 44.

Anton Pečenko

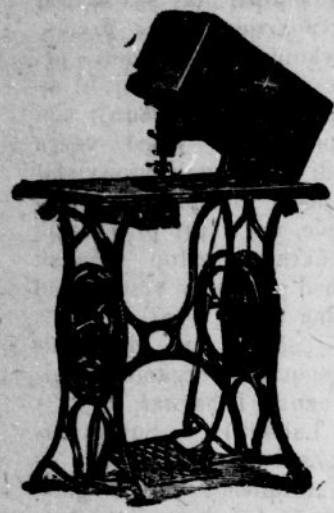
Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8 priporoča

pristna bela brskih, dal-
in črna vina matinskih in
iz vipavskih, istrskih v.
furianskih, negradov.

Dostavljamo na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije a sodih od 66 litrov naprej. Na zahtevo pošiljamo

Ivan Bednarič
 priporoča svojo
knjigoveznico
 v Gorici
 ulica Vetturini št. 3.

Fani Drašček,
 zaloga šivalnih strojev
 Gorica, Stolna ulica hiš. št. 2.

Prodaja stroje tudi na tedenske ali mesečne obroke. Stroji so iz prvih tovarn ter najboljše, kakovosti. Priporoča se slav. občinstvu.

Krojaška mojstra
Čufer & Bajt
 v Gorici, ulica sv. Antona št. 7
 v hiši g. Jerneja Kopača
 izdelujeta
 vsakovrstne obleke za moške
 po meri, bodisi fine ali pa
 priproste.
 Priporočata se svojim rojakom
 v Gorici in na deželi, posebno pa
 č. duhovščini za obilna naročila.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo
prodajalnice jestvin

V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke iz Majdičevega mлина v Kranju, nadalje ima tudi raznovrstne pijače na primer: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goršice (Senf.) Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodove užigalice. — V zalogi se dobijo tudi testenine trdke Žnidaršič & Valenčič v Ilirski Bistrici, ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.
 Z odličnim spoštovanjem
Josip Kutin,
 trgovec v Semeniški ulici h. št. 1
 (v lastni hiši.)

Zima je tu

pa tudi potreba je ta, kupiti za hišno oziroma lastno potrebo raznega zimskega blaga.

Povovno se tedaj obrača vdano podpisani do cenj. svojih odjemalcev s prošnjo, da se pri nakupu raznih zimskih potrebščin tudi za naprej blagovolijo obrniti v prvi vrsti na njegovo trgovino, koja nudi cenj. odjemalcem vedno priliko za neprekosljivo ceno in dober nakup vedno svežih in solidnih raznovrstnih pletenin iz bombaža in volne, kakor:

nogavice, rokavice, jopice, srajce, hlače, zimske šerpe, rute, čepice, volno itd.

Dalje priporoča še zadnje novosti kakor: raznovrstne kožukovine, zimsko čevlje za dame, ruske galoše, dežnike, modrece, bluse, spodnja krila, pasove, predpasnike; jako velika zaloga bélega perila za gospode, krasnih ovrtnic, lovskih nogavic itd.; zadnje novosti mičnih okraskov za obleke, razne svile, žamet, pliš, fodre itd.; vse potrebščine za gg. šivilje in krojače.

J. Zornik, Gorica, Gosposka ulica 7.

JAKOB ŠULIGOJ

urar c. kr. državnih železnic,
 Gorica, Gosposka ulica 25.

Priloga svojo zalogo lepih žepnih ur iz posebnih najboljših pariških ure z znamenko „Zenith“ ki so najboljše za službo ter se daje uravnati do sekunde. Za dobrotu teh ur se jamči za pet let.

Zato priporočamo posebno č. roča uradnikom, ako spodom imeti za službo in natančno uro. Takšnih ur se ne dobi pri vsakem urarju. Cene so kar mogoče prav nizke.

Lekarna
CRISTOFOLETTI,
 v Gorici, na Travniku.

Trskino (štokfiševo) jetrno olje.
 Posebno sredstvo proti prsnim boleznim in splošni telesni slabosti.

Izvirna steklenica tega olja naravno-rumene barve po K 1'40, bele barve po K 2

Trskino železnato jetrno olje.
 Raba tega olja je posebno priporočljiva otrokom in dečkom, ki so nervozni in nežne narave.

Trskino jetrno olje se železnim jodecem.
 S tem oljem se zdravejo v kratkem času in z gotovostjo vse kostne bolezni, žlezni otoki, golše, malokrvnost in splošna slabost.

Cena ene steklenice 1 K 40 v.

Opomba. Olje, katerega naročam direktno iz Norvegie, preišče se vedno v mojem kemičnem laboratoriju predno se napolnijo steklenice, zato zamorem jamčiti svojim častitim odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristofoletti-jeva pijača iz kine in železa,
 najboljši pripomoček pri zdravljenju s trskinim jetrnim oljem in izborno sredstvo za malokvrne.

Ena steklenica stane 1 K 60 v.

Odlikovana civilna in vojaška krojaška delavnica

Anton-a Krušič-a,
 Gorica, ul. Jos. Verdi 33.

Bogata zaloga domačega in angleškega sukna. Velika izber izgotovljenih oblek za gospode in dečke, površnih zimskih sukenj, havelokov itd.

Naročila po novi meri se izvrše s posebno natančnostjo.

Mejnarodni panorama
 iz Berolina, odlik. na vseh svetovnih razstavah.

Restavracija „LA BOHEME“, Gorica, tekališče Josipa Verdija št. 38.

Potovanje po svetu, za vseh zanimivo.
 Vsak teden nov program!
 Od 27. decembra 1903 do 2. januarja 1904:
 Tretje zanimivo potovanje skozi London.

Nikdo naj ne zamudi ogledati si teh krasnih naravnih lepot.
 Odprto vsak dan od 9. zj. do 9. zv.
 Vstopnina 40 vin., otroci in vojaki do narednika 20 vin.

Sprejema hranilne vloge katere obrestuje po 4 1/2% polumesečno; nevzdržene obrestipripišuje konec leta k glavnici. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

„Centralna posojilnica“
 registrovana zadruga z omejeno zavezo,
 Gorica, ulica Vetturini 9.

Sprejema nove člane z glavnimi in opravnimi deleži. Glavni deleži po 200 K, opravniki po 2 K. Otvarja članom tekoče račune, katere obrestuje po dogovoru. Uradne ure